

ДОСТОЈАНСТВЕНИ РАД УСЛОВ ЈЕ ДОСТОЈАНСТВЕНОГ ЖИВОТА

**Поштоване колегинице и колеге,
Уважени гости!**

Велико ми је задовољство што могу да вас, у име Савеза самосталних синдиката Србије, као организатора и своје лично, срдечно поздравим поводом обележавања Светског дана достојанственог рада. Истовремено дозволите ми да у име свих присутних упутим поздраве колегама у Србији, али и широм Европе и света, који у својим срединама, кроз различите манифестације упућују исту поруку: **Достојанствени рад је услов достојанственог живота.**

У ваше и своје име посебно поздрављам драге госте

- 1. колегу Јасмина Реџеповића, координатора канцеларије Међународне конфедерације синдиката за југоисточну Европу**
- 2. Господина Јована Протића, Националног координатора Међународне организације рада за Србију**

који су данас са нама, упркос, сигуран сам бројним обавезама које имају.
Поздрављам такође

3. Господина Благоја Маринковића, из корпорације Трајал,
4. Госпођу Барбару Роцес из Шпаније, координатора Пројекта ИСКОД
5. Госпођицу Чеданку Андрић, секретара Социјално-економског савета Републике Србије
6. Господина Франка Ханткеа, директора Регионалне канцеларије Фондације Фридрих Еберт

Искористио бих ову прилику да вас подсетим на хронологију наших најважнијих активности у овој години које су директно везане за реализацију идеје достојанственог рада. Подсећам вас да је Синдикат, кроз читаву своју историју водио борбу за обезбеђивање и поштовање достојанства рада и радника. То је био наш задатак а остаће и убудуће.

Предуго су радници били највеће жртве економских промена, транзиције и приватизације, политичких превирања, али и најћутљивији посматрачи. Спорадични протести и штрајкови нису могли довести до радикалног преокрета и дугорочних добрих решења за свет рада. Данас, са једне стране, имамо богате и малобројне појединце, а насупрот њима, армију незапослених, обесправљених и сиромашних са зарадама које не могу да покрију елементарне људске потребе.

У масовној незапослености, чија је стопа, према подацима Националне службе за запошљавање виша од 25%, радно место је постало дефицитарно, а рад багателна роба. И несигуран посао са минималном зарадом данас се са страхом чува, по цену неограниченог радног времена, за мизерну надницу и без елементарне заштите.

На питање како доћи до подстицајног амбијента који ће временом отворити перспективу достојанственом раду, заради од рада и достојанственом животу, наш одговор је био: кроз социјални дијалог, који нема алтернативу. То је и једини добро знани пут, којим су се све развијене земље кретале након преломних тренутака у својој историји.

Основа социјалног дијалога и услов за постизање националног договора односно социјалног пакта је истинско социјално партнерство.

Само у непосредном и редовном социјалном дијалогу можемо дати свој пуни допринос у решавању тешких проблема са којима смо суочени.

Достојанствени рад практично обухвата четири неодвојиве компоненте: запошљавање, права запослених, социјалну заштиту и социјални дијалог.

Полазећи од констатације да је ниво социјалног дијалога низак и незадовољавајући, а да предходна Влада и њен председник нису прихватили пружену руку да се дијалогом у трипартитном савету, превазиђу застоји и проблеми, и постигне компромис и дефинишу решења, Веће Савеза самосталних синдиката Србије у фебруару 2008. године, донело је Одлуку о организовању првوماјских протеста, са захтевом да се обезбеде ВЕЋЕ ПЛАТЕ, ВЕЋЕ ПЕНЗИЈЕ, БРЖЕ ЗАПОШЉАВАЊЕ, СОЦИЈАЛНИ ДИЈАЛОГ И ЗАКЉУЧИВАЊЕ КОЛЕКТИВНИХ УГОВОРА.

У припреми протеста, Савез самосталних синдиката Србије организовао је четири округла стола са циљем да се, у присуству представника Владе и еминентних стручњака, разговара о мобингу, о проблемима са којима су суочени пензионери, о проблему великог броја незапослених и оних који раде на црно, уз мале наднице, лоше услове рада и неограничено радно време, као и о проблему непостојања колективних уговора, који су предуслов за достојанствен рад запослених.

Уследио је масовни Првوماјски протест на коме смо, још једном, јавно истакли захтеве чији је заједнички именоватељ био бољи живот запослених и грађана Србије.

ПОРУЧИЛИ смо Председнику државе, Влади и министарствима, као и послодавцима: Изградимо односе партнерства, међусобне сарадње и уважавања, развијајмо и унапређујмо истински социјални дијалог, јер то је једини пут ка развијеној, привредно јакој и социјално праведној Србији.

Али смо их и **УПОЗОРИЛИ**, ако дијалог изостане, ако се интереси света рада не уваже, ако се договорено не поштује, да смо спремни и одлучни да у борби за своја права употребимо сва средства синдикалне борбе. Није ми намера да звучи као претња, то је, просто, само легитимни пут ка обезбеђивању достојанственог рада и достојанства запослених.

Јер, сложићете се, предуго чекамо на достојанствени живот. Болна транзиција и приватизација дуго трају. Дневна штампа још увек свој тираж увећава пишући, готово свакодневно о породичним и личним трагедијама чији је узрок губитак радног места, дугогодишња незапосленост или фиктивна запосленост, сиромаштво и беда. На огласним таблама предузећа, уместо најаве јубилеја,

додела признања и награда, успешних пословних аргумента и пораста производње, застрашујући је број смртотворница.

Са говорнице на Првомајском протесту упутили смо **ПОРУКУ СВИМ ПАРТИЈАМА И КОАЛИЦИЈАМА** које су учествовале у предизборној кампањи да ћемо оцењивати дела и резултате, а не фразе и обећања. Истакли смо да хоћемо законе који се поштују, хоћемо развојне планове и стратегије, инвестиције, програме запошљавања и нова радна места, плате и пензије од којих се може живети. Зашто помињем наше захтеве са Протеста? Зато што је време да дамо и прве оцене.

Данашње обележавање Светског дана Достојанственог рада наставак је активности, које смо водили у настојању да идеја Достојанственог рада за све, заживи и у Србији.

Захтеви које смо истицали основни су постулати достојанственог рада и идеје да запослени у радном односу не може бити деградиран и третиран као објекат, већ мора бити поштована његова целокупна личност, односно, рад се не може третирати као роба или услуга. Дозволите ми да вас подсетим да је идеју **ДОСТОЈАНСТВЕНОГ РАДА** прва промовисала Међународна организација рада и око њене подршке постоји, у светским оквирима, неподељена сагласност.

Нема достојанственог рада ако је радник против своје воље без посла, ако је сиромашан, ако се његова радна права злоупотребљавају, ако је по било ком основу дискриминисан и шиканиран, ако не може да се синдикално организује како би се чула његова реч или ако постоје препреке за социјални дијалог.

Достојанствен рад је по дефиницији продуктиван фактор, што, преведено на језик капитала, значи раст производње и увећање профита. То смо поручили послодавцима за Први мај: **профит стварају задовољни, мотивисани радници. Зато, хоћемо редовне зараде од којих се може достојанствено живети, хоћемо безбедне услове рада, осмочасовно радно време, поштовање, а не свакодневно кршење права.**

Истина је да је привредни раст предуслов за отварање нових радних места, стабилније зараде и социјално благостање. Али многи послодавци у трци за личним богаћењем, зараде запослених третирају као непотребан трошак. А ја питам, да ли гладан радник, изложен ризицима на радном месту, са зарадом од које једва преживљава, без основних права која му припадају, може да буде мотор привредног раста? Знате, стрпљиво смо чекали свесни да је транзиција болна, али нужна, да су тешкоће ороченог трајања и веровали да нас чека побољшање.

Право запослених и поштовање њиховог достојанства темељ су сваке социјално одговорне државе. Устав Републике Србије, највиши правни акт ове земље гарантује право запослених на достојанство своје личности на раду. То обавезује све, почев од запослених, преко власника капитала до носилаца највиших државних функција.

Поштоване колегинице и колеге,

Недавно је у штампи објављено да је због корупције у Србији живот скупљи за 20 одсто! Резултати су базирани на истраживањима економиста, подацима Савета за борбу против корупције и истраживањима Центра за либерално демократске студије. Тврди се да 25 одсто новца који се користи за јавне набавке из државног буџета одлази на корупцију.

Даље, корупција у приватизацији, један је од највећих проблема српске економије, на коју је Савез кроз своје активности непрекидно и јавно скретао пажњу. Политичка нестабилност условила је непримерене компромисе које је Влада морала да прави па је, кроз умањену вредност предузећа, држава остала без доброг дела прихода. Резултат је богаћење појединаца на једној, и драстично сиромашење великог броја грађана на другој страни. Овај проблем је недавно истакао и председник Републике, а ја наглашавам, да ми очекујемо акцију одговарајућих државних органа. Јер, не могу се толерисати аномалије, а захтеви за исплату зарада третирати као нереални и угрожавајући за макроекономску стабилност.

Подсећам вас да је Општи колективни уговор потписан 29. априла, непосредно пред Првомајски протест, на Конвенцији у Сава центру. Данас, четири месеца касније у синдикалној јавности је још увек присутна дилема, да ли су његово потписивање и најави проширеног дејства били део предизборних обећања или знак да Србија има шансу да добије социјално одговорну Владу, свесну да су највеће богатство једне земље, покретачи њеног развоја управо грађани, или како се то популарно каже људски ресурси.

Током наших вишемесечних залагања да се одредбе ОКУ примењују на све запослене, чули смо чак и од појединих колега, да су наши захтеви инфлаторни и антиреформски. Не ретко, чуло се забринуто питање: Колико ће коштати примена општег колективног уговора? Да ли то значи да наши захтеви да се запосленима исплати уговорена минимална зарада, износ за топли оброк и регрес, воде у економску и политичку дестабилизацију, инфлацију и привредну стагнацију. Да није жалосно, ово би било смешно!

Илустрације ради, просечна зарада запослених у Србији (без пореза и доприноса) у августу 2008. године, износила је 33.000 динара. Пратећи вишегодишње трендове из података које објављује статистика, месечно, у просеку, зараду не прима или прима мању од минималне око 12 одсто запослених, а зараду мању од просечне зараде прима 59% запослених. Мислим да ови подаци сами по себи поништавају тврдње појединаца да су код нас зараде високе и доказују да су поново на сцени, можда више него икада, покушаји злонамерне, просто деградирајуће манипулације цифрама.

Тврдње да зараде расту брже него продуктивност, упућују се на погрешну адресу јер се код нас терет транзиције недопустиво преваљује само на запослене, а они једино траже да раде и зараде, као и што пензионери траже поштenu и заслужену пензију.

Драге колегинице и колеге, поштовани гости!

Ово је само део онога што сам желео да кажем, а што тишти све у Србији, од младих до старих, од незапослених до запослених...
Сматрам да је заштита права запослених наша заједничка одговорност и обавеза, која до сада у Србији није промовисана на адекватан начин, већ је од свих странака злоупотребљавана у претходним изборним кампањама.
Данашњим обележавањем Светског дана достојанственог рада желели смо да укажемо на значај поштовања и заштиту економских и социјалних права, посебно у сфери запошљавања, рада и радних односа и да истакнемо важност већег ангажмана и одговорности свих друштвених актера када је реч о поштовању, остваривању и промоцији ових права.

Хвала вам!